

Salkım tırtılı – *Peribatodes rhomboidaria* Den et. Schiff.

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 12.06.2019 Брой: 6/2019

Asma zararlıları – asmanın kış gözlerine, salkımlarına ve yapraklarına zarar veren böcekler

Asma tırtılı ilk kez 1901'de Almanya'da Lustner ve 1939'da İsviçre'de Faes tarafından bir asma zararlısı olarak rapor edilmiştir. Diğer Avrupa ülkelerinde ise önemli ölçüde daha sonra bir asma zararlısı olarak bildirilmiştir. Bulgaristan'da ilk zarar 1974'te Plovdiv, Stara Zagora, Burgas ve Varna bölgelerinde, daha sonra da diğer bölgelerde gözlemlenmiştir (Harizanov, 1978). Artık hemen hemen tüm bağcılık alanlarında bulunmakta, ancak bağcılar ve uzmanlar tarafından pek bilinmemektedir.

Zarar Şekli ve Ekonomik Önemi

Ana zarar, Mart sonu – Nisan başı gibi erken bir tarihte aktif hale gelen kışlayan larvalar tarafından verilir. Bir yaşındaki çubuklar ve diğer meyve veren odunlar üzerindeki gözleri kemirerek içlerindeki salkımları tüketirler. Kemirme, gözün yan tarafından başlar ve bu şekilde uyur durumdaki gözlere zarar verirler. Bir larva, çeşide ve Nisan ayındaki hava sıcaklığına bağlı olarak birkaç taneden 20'ye kadar göze zarar verir. Zarar gören gözler genellikle gelişmez ve asmalar daha zayıf büyür ve daha az meyve verir. Yapraklar ve sürgünler geliştikten sonra, larvalar yaprak ayasında delikler açarak ve genç sürgünlerde – kabuğu yaralayarak onlara zarar verir. Tür polifagdır ve ayrıca meyve ve orman ağaçlarına ve yabancı otlara da zarar verir; buradan güveler bağ plantasyonlarına göç edebilir.

Kısa Morfolojik Özellikler

Güvenin gri-kahverengi kanatları üzerinde daha koyu enine çizgiler ve lekeler bulunur. Kanatları açık halde 40-50 mm'ye ulaşır. Yumurta ince kaburgalı, uzun-oval, 0.7 mm uzunluğunda ve 0.4 mm genişliğindedir. Rengi açık yeşilden koyu pembeye kadar değişir ve çıkıştan önce grimsi olur. Larva gri-kahverengiden menekşe-kahverengine kadar değişir. Sırt boyunca, ilk 3 ve son 3 segment üzerinde daha koyu olan dar bir boyuna şerit bulunur. Yanlarda, vücut boyunca boylamasına her iki tarafta birer daha koyu şerit vardır. Göğüs bacakları 3 çift, karın bacakları ise 2 çifttir. Larva, vücutunu bir karış ölçer gibi kamburlaştırarak hareket eder; buradan ailenin adı – tırtıllar – türetilmiştir. Larvanın rengi, bazı çeşitlerde bir yaşındaki çubukların ve diğer meyve veren odunların rengine yakındır, bu da onu fark etmeyi zorlaştırır. Asmalar sallandığında larvalar toprak yüzeyine düşer. Gün batımından sonra ve gece boyunca aktiftirler, gün boyunca ise asmalar üzerinde hareketsiz, vücutları gerilmiş halde, göğüs ve karın bacaklarıyla asmanın parçalarına tutunarak dururlar. Tam gelişmiş larvalar 40-60 mm uzunluğa ulaşır.

Biyoloji, Ekoloji ve Fenoloji

Tür yılda bir tam ve ikinci bir tamamlanmamış nesil geliştirir ve 10-20 mm uzunluğunda bir larva olarak asmaların kabuğu altında, destek yapısı üzerinde, dökülmüş yapraklarda veya toprakta kışlar. Kışlamış larvalar Mart sonu – Nisan başında aktif hale gelir, gözlere göç eder ve onlara tarif edildiği şekilde zarar verir. Gözler patladıktan ve yapraklar ile sürgünler büyüdükten sonra larvalar onlara da zarar verir ve Mayıs ayının ikinci yarısına kadar gelişir, ardından bir ipek iplik üzerinde toprak yüzeyine iner, 8-10 cm derinliğe gömülür, bir toprak odacığı hazırlar ve içinde pupa olurlar. Birinci nesil güvelerin uçuşu Mayıs sonu – Haziran başında başlar ve Haziran ayının ilk yarısında sona erer. Güveler gece aktiftir. Yumurtalarını tek tek gövde üzerindeki çatlaklara, yarıklara ve diğer korunaklı yerlere ve yapraklar üzerinde damarlar boyunca yapıştırarak bırakırlar. Yumurta evresi sıcaklığa ve yumurtlama yerlerine bağlı olarak 5-10 gün sürer. Larva çıkışı Haziran ayının ikinci yarısı ve

Temmuz başında başlar. Larvalar yapraklar ve sürgünlerle beslenir, ancak zararın ekonomik bir önemi yoktur. İkinci ve üçüncü dönem larvaların bir kısmı eski kabuğun altına ve diğer yerlere hareket eder, gevşek bir koza örer, diapause'a girer ve gelecek bahara kadar orada kalır. Bir diğer kısmı tamamen gelişir, pupa olur ve ikinci nesil güveler Ağustos ayının ikinci yarısı ve Eylül ayının ilk yarısında uçar. Yumurtalarını birinci nesil güvelerle aynı yerlere bırakırlar. Larvalar ikinci döneme kadar beslenir ve daha sonra kışlama alanlarına hareket eder.

Mücadele

Ekonomik zarar eşikleri, Salkım güvesi (European grapevine moth) ile aynıdır. Tür genellikle düşük sayılarda bulunur ve özel bir mücadele gerekli değildir. Asma yaprak bükeni ve Salkım güvelerine karşı kullanılan ürünler bu türe karşı da toksiktir.